

Kerkvaders

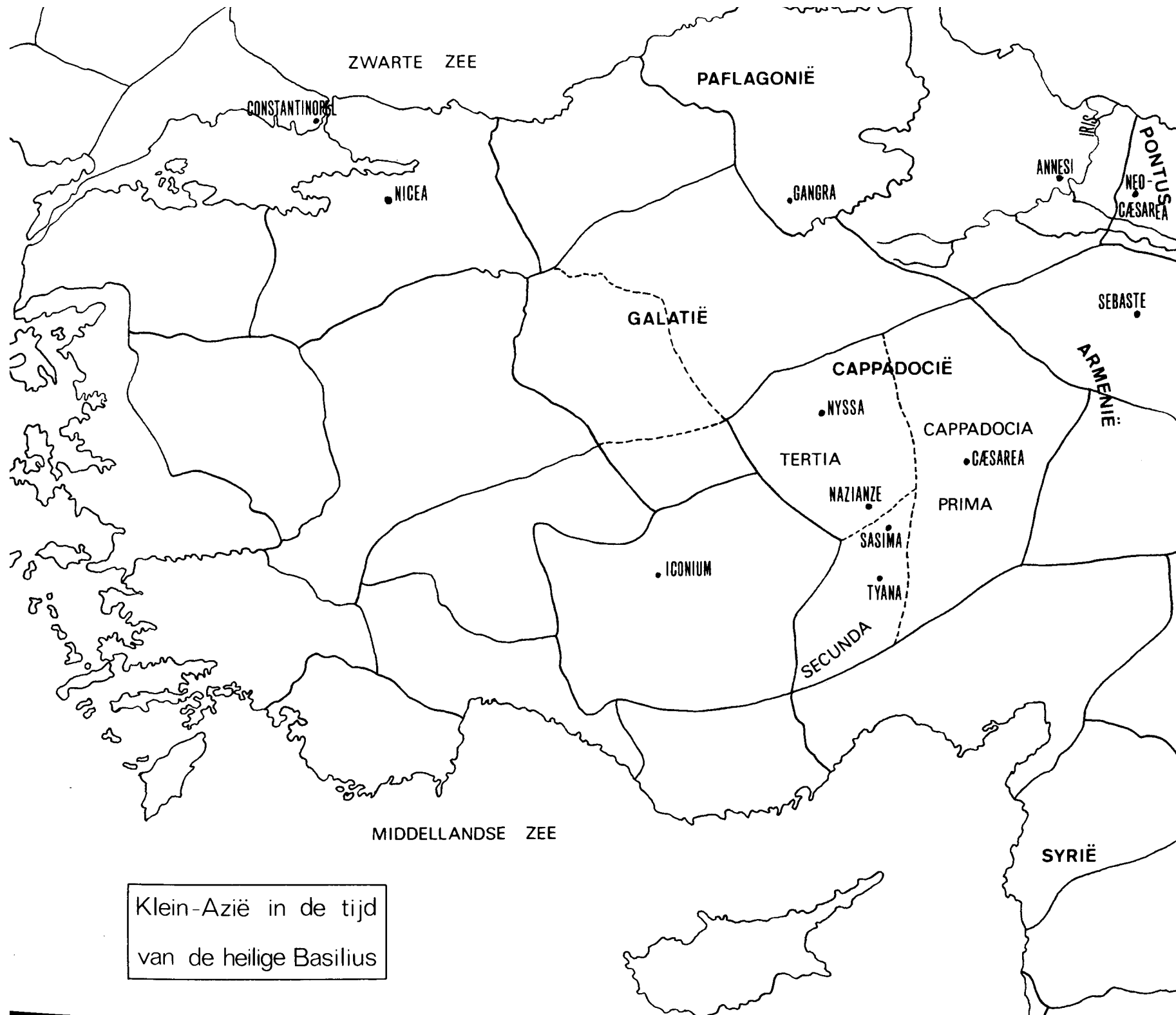
St. Basilius (de grote)
van
Caesarea

(329-379)

H. Basilius van Caesarea

Inleiding.

- Basilius, aartsbisschop van Caesarea, kerkleraar
- werd waarschijnlijk in 329 geboren en stierf op 1 januari 379.
- na Athanasius is hij de belangrijkste verdediger van de kerk in het Oosten tegen de heresieën in de 4de eeuw.
  - ▶ met zijn vriend Gregorius van Nazianze (330-390) en
  - ▶ zijn broer Gregorius van Nyssa (334-394)
  - ▶ worden vormen zij de “drie Cappadociërs”.

- ▶ hij is veruit de belangrijkste van hen.

H. Basilius van Caesarea

Zijn leven.

- zijn vader is de H. Basilius sr.
  - ▶ deze kwam uit een Christelijk gezin, van hoge afkomst
  - ▶ was een leraar in Caesarea.
  - ▶ was een leek en bekend omwille van zijn deugd. H
  - ▶ was gehuwd met Emmelia, de dochter van een martelaar.
  - ▶ is de zoon van de H. Macrina.

- de H. Macrina en haar gezin (grootouders)
  - ▶ leden zwaar onder de vervolging van Maximinus Galerius (305-314)
  - ▶ overleefden in de wildernis in de bergen van Pontus.

H. Basilius van Caesarea

Zijn leven.

- Basilius jr. was de oudste van 10 kinderen waarvan er drie als heiligen vereerd worden: Macrina, Basilius, en Gregorius (van Nyssa).
- drie broers Petrus, Gregorius, en Basilius werden bisschop en Naucratiüs werd monnik en stierf jong.
- Basilius' ouders hadden onderricht in het geloof gekregen van Gregorius Thaumaturgus (210/3-270/5; de Wonderdoener).
  - ▶ Basilius en zijn broer Gregorius van Nyssa noemen deze Gregorius, een leerling van Origines, de apostel van Cappadocië.

H. Basilius van Caesarea

Zijn leven.

- onder de zorgen van hun vader en grootmoeder (Macrina) werden de kinderen gevormd in studie en vroomheid.
  - ▶ Basilius was nog jong toen zijn vader stierf
  - ▶ het gezin verhuisde naar de grootmoeder Macrina in Annesi in Pontus, aan de oever van de Iris.
- als jongen kreeg hij in Caesarea zijn opleiding.
- in 349 vertrok hij naar Constantinopel voor een redenaarsopleiding en vervolgens naar Athene (349 of 350).
  - ▶ daar ontmoette hij Gregorius van Nazianze.
  - ▶ Gregorius (ca 330-390) studeerde tien jaar in Athene.
  - ▶ hij werd een onafscheidelijke kameraad van Basilius.

H. Basilius van Caesarea

Zijn leven.

- Basilius was een uitstekende student, ijverig, ernstig.
  - ▶ hij leerde echter nooit Latijn.
  - ▶ na zijn studie gaf hij onderricht in Caesarea (355-6).
  - ▶ daar komt hij in contact met bisschop Dianius.
  - ▶ deze schijnt hem gedoopt te hebben.
  - ▶ hij werd gedoopt rond 357
- Hij kwam ook onder de invloed van zijn zus H. Macrina, die een religieuze gemeenschap gesticht had op het familiegoed in Annesi.
  - ▶ m.n. haar brieven hadden een grote invloed op hem.

H. Basilius van Caesarea

Zijn leven.

- Basilius beschrijft
  - ▶ hoe hij gericht werd op de waarheid van het Evangelie. (Brief 223)
  - ▶ hoe hij weende over zijn miserabel leven en hoe hij bad om leiding.
  - ▶ Basilius maakte nu een lange reis op zoek naar een geestelijk leidsman, door Egypte, Palestina, Syrië en Mesopotamië.
  - ▶ hij keerde terug vol bewondering voor de kluizenaars en stichtte een klooster in Pontus, op de oever van de Iris, aan de overkant van Annesi.
- er waren al kluizenaars in Klein-Azië, sinds Eustathius van Sebaste.
- Basilius voegt er een cenobitische levenswijze aan toe.
  - ▶ zijn voorbeeld werd door vele mannen- en vrouwenkloosters gevolgd.
  - ▶ hij is zo de vader van het monnikendom in het oosten en voorloper van St. Benedictus.

H. Basilius van Caesarea

Zijn leven.

- In 360 werd hij uit in het klooster gehaald vanwege een theologische controverse.
  - ▶ hij begeleidde twee gezanten van Seleucië naar de keizer (Synode van Constantinopel), en steunde hierbij Basilius van Ancyra.
  - ▶ Basilius volgde zijn bisschop Dianius niet toen deze de heretische geloofsbelijdenis van Rimini (361) ondertekende.
- In 362 stierf bisschop Dianius, na verzoend te zijn met Basilius.
  - ▶ de nieuwe bisschop was Eusebius.
  - ▶ Eusebius drong aan op de priesterwijding van Basilius.
  - ▶ na zijn wijding (363) kreeg Basilius een belangrijke plaats in het bestuur van het bisdom.
  - ▶ Basilius was zoveel bekwamer dan zijn bisschop dat er hier een zekere wrijving tussen die twee ontstond.
  - ▶ Basilius trok zich om twist te voorkomen terug in de eenzaamheid van Pontus.

H. Basilius van Caesarea

Zijn leven.

- Toen in 365 **keizer Valens** probeerde om de clerus en het volk tot het arianisme te verleiden werd Basilius teruggehaald en met Eusebius verzoend door Gregorius van Nazianze.
  - ▶ **Valens dwong bisschoppen op straf van verbanning de formule van Rimini te ondertekenen.**
- er schijnen zich verder geen moeilijkheden te hebben voorgedaan en in de praktijk leidde Basilius het bisdom.
  - ▶ **hij had een ongehoorde ijver:**
  - ▶ **sprak recht,**
  - ▶ **gaf onderricht,**
  - ▶ **stond de armen, vreemdelingen, slaven bij,**
  - ▶ **schreef regels voor het monastieke leven, ordende dat,**
  - ▶ **richtte de liturgie in,**
  - ▶ **verfraaide de kerkgebouwen, enz.**

H. Basilius van Caesarea

Bisschop

- in 370 werd hij bisschop van Caesarea en metropoliet van Cappadocië en exarch van Pontus
  - ▶ m.n. door de bemoeienis van Gregorius van Nazianze de oudere, vader van zijn gelijknamige vriend.
  - ▶ dit gebeurde niet zonder strijd. Keizer Valens wilde immers een ariaanse bisschop.
  - ▶ Caesarea stond samen met Efeze onmiddellijk onder de patriarchen op de concilies.

- Athanasius juichte zijn uitverkiezing toe.
  - ▶ de ariaanse keizer Valens werd zijn tegenstander.

- Basilius' brieven getuigen van zijn inzet.
  - ▶ hij weigerde ongeschikte kandidaten voor de wijding
  - ▶ bestreed simonie bij bisschoppen
  - ▶ hij verlangde een correcte observatie van leken en clerici,
  - ▶ corrigeerde de zondaars, enz.

H. Basilius van Caesarea

Bisschop

- Hij verdedigde de rechten van de clerus en de bisschoppen en tegelijk vormde hij hen zo strikt dat zij een voorbeeld voor allen werden.
- Basilius nam ook deel aan de theologische disputen die de eenheid van het christendom bedreigden.
  - ▶ hij schreef een samenvatting van het geloof, schreef brieven, reisde rond, zette zich in voor iedereen... .
  - ▶ weinigen konden tegen hem op, want hij was een koele, volhardende, onbevreesde vechter voor geloof en principes.
  - ▶ hij werkte ondanks zijn zwakke gezondheid.
    - hij schrijft voortdurend dat hij gebroken is.

H. Basilius van Caesarea

Bisschop

- de korte jaren van zijn episcopaat waren heel zwaar.
  - ▶ in 373 begon de pijnlijke vervreemding van zijn broer Gregorius van Nazianze.
  - ▶ in 373 stierf Athanasius
  - ▶ in 374 stierf Gregorius van Nazianze.
  - ▶ Apollinaris bedreigde de kerk. Eusebius van Samosata werd verbannen, enz.
- Na keizer Valentinianus (364-375) kwamen de Arianen opnieuw aan de macht en leken zijn inspanningen vergeefs.
  - ▶ zijn gezondheid liet hem in de steek.
    - de Goten stonden voor de poorten van het Rijk.
  - ▶ Antiochië was in schisma, immers bisschop Meletius was door de keizer in ballingschap gezonden.
  - ▶ Rome twijfelde aan zijn integriteit.
  - ▶ de bisschoppen weigerden om samen te komen op zijn verzoek.

H. Basilius van Caesarea

Bisschop

- zijn confrontatie met keizer Valens (364-378) is van hetzelfde kaliber als die tussen Ambrosius en keizer Theodosius.
  - ▶ de keizer was verbijsterd over de onverschilligheid van de bisschop voor zijn aanwezigheid en wensen.
  - ▶ Basilius richtte een “armenstad” op, waar men de zieke armen verzorgde, vreemdelingen en zwervers opving, en onopgeleide mensen een vak leerden. In andere steden werd dit idee overgenomen.
  - ▶ het idee komt van Eustathius van Sebaste, waar ook de eerste armenstad gebouwd werd.
  - ▶ Basilius leefde hij arm en ascetisch en stierf op 1 januari 379.

H. Basilius van Caesarea

Betekenis

- Hij was maar een paar jaar bisschop maar hij deed een uitstekend werk, dat lang vruchten droeg.
  - ▶ zijn bisdom werd een model voor andere bisdommen.
  - ▶ hij gaf het monachisme in het oosten zijn definitieve vorm.
  - ▶ op alle terreinen van het diocees gaf hij richtlijnen.
  - ▶ zijn grote verdienste is het bevechten van de onafhankelijkheid van het episcopaat.

H. Basilius van Caesarea

Betekenis

- in zijn contact met Rome is hij vaak ontgoocheld.
  - m.n. als paus Damasus aarzelt om Marcellys en de Eustatianen te veroordelen en
  - als hij Paulinus boven Meletius verkiest op de zetel van Antiochië.
- feit is dat een aantal terminologische kwesties nog niet duidelijk waren.
  - Newman beschouwt hem als arianiserend tijdens de eerste 30 jaar van zijn leven.
  - Let wel het gezag van paus, verhouding kerk en staat, en een heleboel terminologische kwesties waren nog niet duidelijk.
- hij heeft gigantisch veel geschreven.
- de zogenaamde liturgie van St. Basilius bestaat in het Grieks en het Koptisch en gaat terug op de 6e eeuw.
  - in hoeverre ze echt op Basilius teruggaat is niet duidelijk.

Einde